

Mikroplastik Kirlili?i Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Mikroplastik Kirlili?i Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26091>

Özet

Mikroplastik Kirlili?i Fark?ndal?k Ölçe?i (MKFÖ), Güle?ir ve Gül (2022) taraf?ndan, fen ve biyoloji ö?retmen adaylar?n?n Mikroplastik Kirlili?i konusundaki fark?ndal?k düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmis? bir psikometrik araç?tır. Ölçek, 14 maddeden olu?makta olup, geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? sonucunda üç faktörlü bir yapı sergilemektedir.

Yap? geçerli?i hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile titizlikle incelenmiştir. Ölçe?in genel güvenilirlik katsay?s? yüksek bulunmu? ($\alpha=0,81$), bu da ölçe?in çevre e?itimi ve toplum taramalar? alanlar?nda güvenle kullan?labilece?ini göstermektedir. MKFÖ, özellikle e?itim fakültelerinde çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konular?ndaki bilgi düzeyini de?erlendirmek için önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Mikroplastik Kirlili?i, Fark?ndal?k, Çevre Bilinci, Ö?retmen Adaylar?, Ölçek Geli?tirme, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Tu?çe GÜLE??R, Aysel GÜL.

Amaç

Bu ölçe?in birincil amac?, özellikle fen ve biyoloji alanlar?nda ö?renim gören ö?retmen adaylar?n?n, günümüzün en önemli çevre sorunlar?ndan biri olan **mikroplastik kirlili?i** hakk?ndaki bilgi, tutum ve fark?ndal?k seviyelerini bilimsel olarak tespit etmektir.

Ölçek, ö?retmen adaylar?n?n mikroplastiklerin ekosistem ve insan sa?l??? üzerindeki potansiyel tehditlerine dair ne kadar bilinçli oldu?unu belirlemeyi hedefler. Elde edilen veriler, çevre e?itimi müfredat?ndaki olası eksiklikleri gidermede ve bu konudaki pedagojik stratejileri geli?tirmede yol gösterici niteliktedir.

Yap?

Mikroplastik Kirlili?i Fark?ndal?k Ölçe?i, bireylerin mikroplastiklerin çevresel etkileri, insan sa?l??? üzerindeki potansiyel riskleri ve kirlilikle mücadele yöntemleri hakk?ndaki bili?sel ve duyu?sal fark?ndal?klar?n? ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder.

Ölçek, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) sonucunda belirlenen üç temel faktörden olu?maktadır. Bu faktörler, mikroplastiklerin ekolojik sistemler üzerindeki tehditlerini, besin zinciri yoluyla insan

sa?l???na etkilerini ve kirlili?i önlemeye yönelik bireysel/toplumsal sorumluluklar? kapsamaktad?r. Ölçek, kat?l?mc?lar?n bu küresel çevre sorununa dair ne kadar bilinçli ve duyarlı? oldu?unu ortaya ç?karmay? amaçlar.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini belirlemek amacıyla, toplanan verilere s?ras?yla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm???tır. AFA sonuçlar?, ölçe?in 3 faktörlü bir yap?ya sahip oldu?unu ve bu faktörlerin toplam varyans?n %49,57'sini aç?klad???n? göstermi?tir.

AFA bulgular?n? do?rulamak için uygulanan DFA, modelin güçlü bir uyum sergiledi?ini ortaya koymu?tur. Model uyum indeksleri a?a??daki sonuçlar? vermi?tir:

χ^2/df de?eri mükemmel uyum göstermektedir.

RMSEA, SRMR, CFI, GFI ve NNFI de?erleri iyi veya mükemmel uyum düzeyindedir.

AGFI ve NFI de?erleri kabul edilebilir uyum düzeyinde bulunmu?tur.

Bu istatistiksel sonuçlar, ölçe?in teorik yap?s?n?n ampirik verilerle tutarlı? oldu?unu ve ölçülmek istenen **fark?ndal?k** yap?s?n? geçerli bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Mikroplastik Kirlili?i Fark?ndal?k Ölçe?'inin genel iç tutarlı?ı???, **Cronbach Alfa Katsay?s?** ile hesaplanm???tır ve bu de?er 0,81 olarak belirlenmi?tir. Bu katsay?, genel güvenilirlik için yüksek derecede güvenilirli?e sahip olarak kabul edilmektedir.

Ölçe?in alt boyutlar?na ait Cronbach Alfa katsay?lar? ise faktör baz?nda a?a??daki gibidir:

Faktör 1 için: 0,74 (Yüksek güvenilirlik)

Faktör 2 için: 0,68 (Yeterli güvenilirlik)

Faktör 3 için: 0,65 (Yeterli güvenilirlik)

Bu de?erler, ölçe?in mikroplastik kirlili?i fenomenine ili?kin toplum taramalar?nda ve bilimsel ara?t?rmalarda güvenle kullan?labilece?ini desteklemektedir (Özdamar, 2017, s. 112).

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?s?sal özellikleri, çok a?amalı bir **Faktör Analizi** süreciyle incelenmi?tir. ?lk a?amada gerçekleştirilen Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA), ölçe?in 14 maddesinin üç ana faktör alt?nda topland???n? göstermi?tir. Bu üç faktör, toplam varyans?n %49,57'sini aç?klamaktad?r.

?kinci a?amada, modelin yap?sal uyumunu test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, modelin belirlenen faktör yap?s?yla güçlü bir uyum sergiledi?ini ve ölçek maddelerinin teorik alt boyutlar? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlam??t?r. Bu analizler, ölçe?in psikometrik aç?dan sa?lam bir temele sahip oldu?unu do?ulamaktad?r.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme

Format: 14 maddeden olu?an ve 3 faktörlü yap?ya sahip bir fark?ndal?k ölçe?idir.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Ö?retmen Adaylar? (Fen Bilgisi ve Biyoloji Ö?retmen Adaylar?).

Ya? Grubu: Üniversite ö?rencileri (Ö?retmenlik e?itimi alan).

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, üniversitelerin ilgili ö?retmenlik programlar?nda ö?renim gören adaylar üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Ölçek, 3'lü **Likert** tipi derecelendirme kullan?r. Derecelendirme seçenekleri ?unlard?: 0=Hay?, 1=Fikrim Yok, 2=Evet.

Anahtar Kelimeler

Mikroplastik, **Çevre Bilinci**, Plastik Kirlili?i, Ekolojik Tehdit, Güvenirlik Katsay?s?, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurumsal E-posta Adresi: tugce.gulesir@erbakan.edu.tr (Sorumlu Yazar)

?leti?im Adresi: Tu?çe GÜLE??R.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, 2022 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m izinleri ve olası ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Tu?çe GÜLE??R ile e-posta yoluyla do?rudan ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Çal??manın orijinal makalesine ait dergi ba?lant?s?: iojet.org

Ölçe?in orijinal PDF dökümanı buradan indirilebilir: [mikroplastik-kirliligi-farkindalik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Güle?ir, T. & Gül, A. (2022). Development of Microplastic Pollution Awareness Scale for prospective science and biology teachers. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 9(2). 852-870.

Özdamar, K. (2017). *Paket Programlarla ?statistiksel Veri Analizi*. Kaan Kitabevi.

Mikroplastik Kirlili?i Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

Ölçek 14 maddeden olu?maktadır.

Mikroplastikler canlılar?n ya?am? için ciddi bir tehdit olu?turmaktadır.

Yiyecek ve içeceklerin dayan?klılı??n? arttırmak ve raf ömrünü uzatmak için kullanılan ambalajlarda (kompozit) mikroplastik bulunmaz.

Mikroplastikler, sucul ekosistemler için önemli bir kirleticidir.

Midye, karides gibi birçok deniz canlıs? mikroplastikleri bünyelerinde biriktirebilir.

Besin zinciri ile insanlara kadar ulaş? mümkün olmayan mikroplastiklerin, canlılar üzerindeki etkileri önemsizdir.

Mikroplastik kirlili?i ile mücadele için plastik ambalajlar geri dönüşüm kutular?na at?lmalıdır.

Mikroplastik kirlili?i henüz ciddi tehlikeler olu?turmamaktadır.

Gözle görülemeyecek boyuttaki mikroplastikler, yiyecek ve içeceklerde bulunabildi?i için kanser gibi hastal?klara neden olur.

Mikroplastik kirlili?i, çevre bilincinin kazan?lması ile önlenabilir.

Mikroplastiklerin insan sa?lığı üzerindeki etkisi henüz bilinmedi?i için korkulması gereken bir durum yoktur.

Mikroplastiklerin olumsuz etkilerinin azalt?lması için plastiğin yerine kullan?labilecek alternatif malzemeler tercih edilmelidir

Mikroplastiklerin insanların geli?imi üzerinde etkisi yoktur.

Mikroplastikler canlı dokulara zarar verdi?i için gelecekte çe?itli mutasyonlara yol açabilir.

Plastik ayak izinin azalt?lmasına yönelik bilinçlendirme yap?lmalıdır.